

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1335113/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב מימון נהרי

המבקש: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אסף בנמלך)

נגד

המשיבים: 1. אלמוני

2. אלמונית (שניהם ע"י ב"כ עו"ד שירה דרורי-סאלם)

הנדון: היתר העיון בתיק לצד ג' בעל 'עניין צודק' – מהותו והאיזונים בין העניין הצודק לחיסיון ההליכים

החלטה

הובאה לעיוני בקשתו של המבקש לעיון בחומר שבתיקי בית הדין שהתנהלו בין המשיבה 1 לבין אחיו המנוח של המבקש, שהיה בעלה של המשיבה 1 ואביו של המשיב 2, ולקבלת עותקים מהחומרים שבתיקים אלה.

הרקע והנימוק לבקשה הוא סכסוך ירושה המתנהל בבית המשפט לענייני משפחה בין המבקש למשיב 2 בנוגע לעיזבונו של האב – הבעל – האב המנוח. לפי האמור בבקשה, ומוסכם כמשתמע גם מדברי המשיבים, חלוקים הצדדים, המבקש ומשיב 2, בשאלת כשרותה של צוואת המנוח שבה ציווה את כל הונו (פרט למאה ש"ח) לטובת המבקש, תוך נישולו של משיב 2.

לדברי המבקש, בית המשפט הנזקק לבחון את כשרות הצוואה אל מול הטענות לזיופה או לעשייתה תחת השפעה פסולה, נזקק לבחון בין היתר אם היה היגיון מצידו של המנוח לערוך צוואה כזו שבה ידיר את בנו מהונו לטובת אחיו ואם היה לו מניע לעשות כן. לדברי המבקש המניעים שהיו למנוח נעוצים בסכסוך הגירושין שהיה בינו לבין המשיבה 1 שבמהלכו נפגעו יחסיו עם בנו, משיב 2, קשות, ולדעתו באשמת משיבה 1.

המשיבים, המתנגדים לבקשה, טוענים טענות שונות נגד ההסבר האמור, אולם בהקשר זה בית הדין סבור כי טועים הם בהבאת טענות אלה במסגרת ההליך דנן: ההליך בנוגע לצוואה מתנהל בין כותלי בית המשפט והוא שזקוק להכריע בשאלת כשרותה של הצוואה ובמסגרת זו גם לבחון את סבירותם של ההסברים השונים ליצירתה, לא בית דיננו הוא שאמור להכריע בכך.

לרשות העיון בחומר שבתיקי בית הדין יש מקום צידוק על פי תקנות הדין כשלמבקש הרשות יש "עניין צודק בדבר". "עניין צודק" האמור כאן אין פירושו כי העניין המשפטי שלשמו מבוקשת רשות העיון הוא עניין שבו צודק המבקש, שכן בעניין זה אמורה להכריע הערכאה שלפניה נדון אותו עניין. פירוש המונח "עניין צודק" הוא כי יש צדק ב"עניין" שיש למבקש בעיון בחומר שבתיק, ושעה שהמבקש מבקש לעיין בחומר שבתיק כדי להסתייע בבירור הליך משפטי שהוא צד לו – מדובר ב"עניין צודק". ודוק: העניין שבבירור שאלת הצוואה הוא "עניין צודק" בין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שההכרעה בבירור זה תהיה שהמבקש צודק בטענותיו בסוגיה זו ובין שההכרעה תהיה שהמשיבים צודקים בטענותיהם בה. לעיון בתיק צריכה להיות כמובן זיקה לאותו "עניין צודק" כדי שגם הוא עצמו ייחשב "עניין צודק" שיש למבקש, אך זיקה אין משמעה כי בהכרח שהטענות המושתתות עליה יתקבלו לבסוף – שאלה שבה יכריע בית המשפט – אלא כי ייתכן שלחומר שבתיק תהיה השלכה על כך, לאחר העיון בעמדת הצדדים סבור בית הדין, כי אין כל ספק שטענות המצויות בכתבי בית דין והנוגעות ליחסי המנוח והמשיבים הוא חומר שיייתכן שתהיה לו השלכה כזאת.

למען הסר ספק אומר גם, בזהירות המתבקשת כדי שלא להתערב בהליך שבערכאה אחרת, כי לא מן הנמנע שבית המשפט יתרשם מהחומר כאמור אף אם נוגע הוא ליחסים בתקופה שונה מזו שבה נכתבה הצוואה – וטענות מעין אלה עלו בדברי המשיבים כדי לשכנעו שאין החומר המבוקש רלוונטי להליך שבבית המשפט – שכן לא אחת יחסים שבתקופה מסוימת עשויים לשפוך אור על אלה שבתקופה אחרת שהיו סיבתם או תוצאתם (בהתאם לסדר הכרונולוגי) או שאלה ואלה הם תוצאה של אותם דברים. לא אוכל לפרט כאן יתר על האמור שכן הדבר עלול לעלות כדי התערבות בהליך שבבית המשפט – די באמור עד כה כדי להבהיר מדוע אכן יש לקבל את טענת "העניין הצודק" שיש למבקש בעיון האמור.

עם זאת חובתנו גם לשמור על איזונים ועל מידתיות.

המשיבים הטוענים כאמור לאירלוונטיות של החומר שבתיקי בית הדין לעניין שבינם לבין המבקש טוענים כי מטרתו האמיתית של המבקש היא פגיעה בפרטיותם (ואף בפרטיות המנוח) ובשמם הטוב, שלא כדין, בחסות היתר העיון בחומר שבתיקי בית הדין כביכול לצורך ההליך המשפטי האמור. על טענה כזו יש מקום לתת עליה את הדעת אלא שיש לבחון גם את מידת סבירותה:

הן המבקש והן המשיבים מודים כי יש או היו בידי המבקש חומרים מתוך תיקי בית הדין. הצדדים חלוקים בשאלה כיצד באו חומרים אלה לידי: המבקש טוען כי אחיו המנוח, שכמובן החזיק בהם כדין כצד להליך שניהל מול המשיבה 1, מסר אותם לידי; המשיבים טוענים כי המבקש נטל את החומרים האמורים שלא ברשות. אך אין חולק כי הללו מצויים או למצער היו מצויים בידי המבקש.

משכך, ההנחה שמטרת המבקש היא להשתמש שחומר זה מחוץ לכותלי בית המשפט ולמטרות פסולות – אינה מסתברת, שהרי מה מונע ממנו לעשות כן אף לולי שנתיר לו את העיון בהם? להגיש את החומר לבית המשפט אינו יכול ללא ההיתר שכן בית המשפט ממאן לקבלו, אולם המבקש לעשות שימוש פסול בחומר שכזה – אינו זקוק להיתר העיון בו. שמא יאמר האומר כי מבקש המבקש את היתר העיון כדי להכשיר את אותו שימוש פסול ולמנוע תביעות נגדו בגינו? תשובת דבר זה בצידו היא כי היתר העיון וההגשה לבית המשפט אין בו אלא את שמפורש בו ואין הוא מתיר את הצגת החומר לכל גורם שמחוץ להליך המשפטי ולכל צורך שאינו צורך אותו הליך.

אכן עשויים המשיבים לומר כי החומר שבידי המבקש מוגבל הוא והיתר העיון יפתח בפניו את הפתח לעיין בכל החומר שבתיקי בית הדין ולעשות שימוש פסול, אם יחפוץ, גם בחומר שלא היה בידי עד כה. בהקשר זה נאמר כי יש גם מקום להבחין בין בקשות צדדי ג' לעיון שגרתיות המתקבלות בדרך כלל מטעמם של חברות ביטוח, עיריות, רשויות ממשלתיות וכד' שלגביהם החשש כי מבקשות הן לעשות שימוש פסול בחומר אישי המצוי בתיק בתי הדין ושאינו נוגע לעניינים המשפטיים שבינן לבין הצדדים שנדונו בבית הדין או יורשיהם – חשש רחוק הוא, לבין

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בקשות שהמבקשים אותן, אף אם "עניין צודק" להם, הם בני משפחה ואולי כאלה שאף מעורבים בצדדים נוספים של הסכסוך שנדון בשעתו בבית הדין. הדברים נוגעים גם לחשיפה אפשרית של משיב 2 עצמו – בין כתוצאה של בקשה שלו ובין כתוצאה של בקשת המבקש – לטענות ולחומרים הנוגעים להליך שהיה בין הוריו שלא צודק ולא ראוי שייחשף אליו.

המענה לחשש זה יבוא בהוראות דלהלן שיבחינו בין חומר שלכאורה כבר מצוי או היה מצוי בידי המבקש, אלא שנמנע ממנו להציגו לבית המשפט ללא היתר בית הדין, לבין חומר שלגביו אין לפנינו אינדיקציה להיותו מצוי בין כך ובין כך בידי המבקש – ולפיכך ייתכן שהלה אכן מעוניין בו לאו דווקא לצורך הדיון בבית המשפט – ושלגביו יינתנו הוראות שונות. הכול כאמור להלן:

ההוראות

1. בית הדין מתיר למבקש את העיון, קבלת העותקים וההצגה לבית המשפט בנוגע למסמכים הבאים:

- א. פרוטוקול הדיון מיום ד' בשבט התשע"ז (31.1.17);
- ב. פרוטוקול הדיון מיום ג' בכסלו התשע"ח (21.11.17);
- ג. פרוטוקול הדיון מיום ה' באדר ב' התשע"ט (12.3.19);
- ד. החלטת בית הדין (שבבקשה שלפנינו כונתה בטעות "דיון") מיום ח' בניסן התשע"ז (4.4.17).
כולם מתיק בית דין זה שמספרו 1038732/1.

2. בית הדין ייעתר לבקשות מקבילות של המשיבים, אם יוגשו לפניו, להצגת חומרים המצויים בידיהם כדין.

3. ככל שמי מהצדדים מבקש להציג לבית המשפט חומר נוסף מתיקי בית הדין, שאינו מצוי בידיו בלאו הכי, ייעתר בית הדין לבקשה בכפוף למתווה זה:

א. החומר יימסר (או יישלח) לבא כוח הצד המבקש בלבד, ולא למרשהו, וזאת לאחר שהלה יתחייב בפני בית הדין, בכתב, שלא למסור את החומר עצמו לידי מרשהו או לידי גורמים אחרים אלא לנהוג כדלהלן:

ב. בא כוח הצד המבקש יקבע פגישה עם בא כוח הצד שכנגד ובמסגרתה יעברו שני באי כוח על החומר יחדיו, ימחקו ממנו חלקים שעשויה להיות בהם פגיעה בפרטיות המנוח או המשיבים ושאינם רלוונטיים להליך במתנהל בבית המשפט, ובמקרה שתהיה ביניהם מחלוקת בשאלת הצידוק להצגתם של חלקים מסוימים מן החומר או הצורך במחיקתם – יגישו בקשה מתאימה לבית הדין שייתן החלטה קונקרטיים בנוגע לאותם חלקים.

ג. את תוצר ההליך האמור, היינו החומרים שמבקש אחד הצדדים להגיש לבית המשפט ולאחר המחיקות בהתאם לאמור לעיל, יגיש אותו צד לבית הדין במסגרת בקשה להתיר את הגשת החומר לבית המשפט (בקשה שעותק ממנה, כולל החומרים עצמם כאמור, ימסור לצד שכנגד), ובית הדין ייתן החלטה המתירה את הגשת חומרים ספציפיים אלה לבית המשפט.

ד. יתר החומר הגולמי שיתקבל בידי בא כוח הצד המבקש את מסירת החומר לבית המשפט – יושמד.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

4. כל חומר שהתורנו או שנתיר את העיון בו, קבלת העותקים ממנו והצגתם לבית המשפט – יחול ההיתר הן על המבקש והן על המשיבים שכן ברי כי שני הצדדים לדיון בבית המשפט זכאים להיות חשופים לחומר הראייתי הנוגע להליך דהתם והעשוי להוכיח או להפריך את הטענות ההדדיות.

5. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"ח בתשרי התשפ"ב (4.10.2021).

הרב מימון נהרי

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה